

לשכת המשנה למנהל הכללי
אגף עו"ה בתפקידי הדרכה

מדינת ישראל
משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי

מודל ההדרכה לבתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל היערכות לקראת תשע"ח

א. רציונל

- ההדרכה הבית ספרית היא משאב פדגוגי חשוב להצמחה ולקידום סגלי ההוראה בבתי הספר. על מנת שההדרכה תהיה אפקטיבית על מנהל בית הספר לנהל אותה באופן מושכל ומבוסס נתונים.
- ניהול ההדרכה יתבסס על צורכי בית הספר בזיקה לתכנית האסטרטגית וליעדי המוסד החינוכי ובהתאם למדדי תוצאה שונים כגון: ההישגים במיצ"ב, דגש מיוחד על הישגים בהם בית הספר נמצא במיקוד מיוחד או במיקוד אח"מ ומיפויים בית ספריים חשוב להתייחס לנתונים נוספים כמו: הדרכות קודמות שהצוות קיבל, הפיתוח המקצועי של הצוות, הוותק והניסיון של חברי הצוות בתחומים השונים.
- מנהל בית הספר יקיים דיאלוג עם רכזי המקצוע וצוות ההוראה בשלב תכנון בחירת ההדרכה.
- יש לציין כי בבדיקה שנערכה על ידי אגף א' לחינוך יסודי נמצא קשר בין הדרכה בבית הספר היסודי לבין קידום בהישגים בתחום בו ניתנה ההדרכה.

ב. מטרת ההדרכה

- ההדרכה הבית ספרית נועדה לאפשר:
- ליווי למידה והתפתחות מקצועית של צוות בית הספר בתחומים שונים תוך כדי התנסות בפרקטיקות בהקשר הבית ספרי.
 - פיתוח והשבחת תהליכי הוראה, למידה והערכה בהלימה לעקרונות הלמידה המשמעותית, ובהתאם לצורכי בית הספר כמערכת ולצורכי המורים כפרטים.
 - מיקוד בהצמחת כוחות פנים בית ספריים במטרה לייצר תשתיות בעלות השפעה ושינוי לטווח ארוך בבתי הספר.
 - העצמת רכזים בית ספריים כמובילי תחום וכנותני מענה שוטף לשאר המורים בצוות בית הספר.

ג. עקרונות מודל ההדרכה:

- אוטונומיה - מנהלי בתי הספר יבחרו את נושא ההדרכה ואת היקפה בתחומים הנבחרים.
- דיפרנציאליות - הקצאת שעות ההדרכה ניתנת לכלל בתי הספר, אך היקפה דיפרנציאלי.
- מחויבות לבחור הדרכה בשני תחומים: לימודי וחברתי-ערכי-רגשי - בבחירת ההדרכה יש להקפיד על בחירה:
 - בתחום הלימודי
 - ובתחום החברתי-ערכי-רגשי.
- (בתי ספר שהיקף הקצאת ההדרכה הוא 7 שעות חודשיות, מדרגת הקצאה ראשונה, אינם מחויבים לבחור בשני התחומים)
- הצמחת כוחות פנים בית ספריים - מיקוד בהצמחת כוחות פנים בית ספריים במטרה לייצר תשתיות בעלות השפעה לטווח ארוך בבתי הספר.
- מערכתיות - חיבור בין תהליכי ההדרכה לבין תהליכי הפיתוח המקצועי ומהלכי למידה מקצועית נוספים.
- גמישות בהפעלת ההדרכה - מתן אפשרות ליצירת אשכול אזורי בכל התחומים, למעט שפת אם ומתמטיקה: בית הספר יוכל לבחור שעות הדרכה שיתבצעו באשכול אזורי שייבנה באחריות המחוז.

• **פריסת שעות ההדרכה:**

לכל בית ספר תקבע הקצאה דיפרנציאלית באחת משלוש המדרגות שלהלן:

1. מדרגה ראשונה - 7 שעות חודשיות

בחירה בתחום הדרכה שנדרש לבית הספר על פי האפשרויות שלהלן:

- שני חצאי ימי הדרכה בני 3.5 שעות כל אחד (3.5 שעות 2 X נושאים)
- יום הדרכה מלא (7 שעות לנושא אחד)

הערה - בתי ספר שמשתתפים בתכנית "השקפה" (מורים מובילים) ומקבלים שעות הדרכה פנים בית ספריות, יקבלו הקצאה של 7 שעות הדרכה (מדרגה ראשונה)

2. מדרגה שנייה - 14 שעות חודשיות

בחירת הדרכה בתחום הלימודי ובתחום החברתי-ערכי-רגשי. ניתן לחלק את 14 שעות ההדרכה בדרכים מגוונות כמו:

- יום הדרכה מלא (7 שעות לנושא) + שני חצאי ימי הדרכה (3.5 שעות 2 X נושאים)
- יום הדרכה וחצי (10.5 שעות לנושא) + חצי יום הדרכה (3.5 שעות בנושא לנושא נוסף)
- ארבעה חצאי ימי הדרכה 3.5 שעות (3.5 שעות 4 X נושאים)

3. מדרגה שלישית - 21 שעות חודשיות

בחירת הדרכה בתחום הלימודי ובתחום החברתי-ערכי-רגשי. ניתן לחלק את 21 שעות ההדרכה בדרכים מגוונות כמו:

- יום הדרכה מלא (7 שעות לנושא) + שני חצאי ימי הדרכה (3.5 שעות 4 X נושאים)
- שני ימי הדרכה מלאים (14 שעות לנושא) + שני חצאי ימי הדרכה (3.5 שעות לנושא)
- יום הדרכה וחצי (10.5 שעות לנושא) + שלושה חצאי ימי הדרכה (3.5 שעות 3 X נושאים)

הערה - בתי ספר שקיבלו הקצאה במדרגה זו, לא יוכלו לבחור שישה חצאי ימי הדרכה 3.5 שעות (3.5 שעות 6 X נושאים)

הערה:

בתחום עברית / ערבית (חינוך לשוני) אין אפשרות לבחור חצי יום הדרכה אלא יום הדרכה מלא לכל הפחות (7 ש' חודשיות). למעט בתי ספר שהקצאה עבורם היא מדרגה ראשונה - 7 שעות חודשיות

מנהל בית הספר וצוותו מוזמנים לבחור את תחומי הדרכה שסייעו לקידום ההישגים הלימודיים לצד קידום ההישגים החברתיים-ערכיים-רגשיים ואת היקף ההדרכה בכל תחום לשנת תשע"ח. להלן נושאי ההדרכה מהם ניתן לבחור:

תחום הדרכה	נושא הדרכה	דגשים והערות
לימודי	אנגלית	מומלצת הדרכה אזורית באשכול
לימודי	גיאוגרפיה	
לימודי	מדע וטכנולוגיה	מומלצת הדרכה אזורית באשכול
לימודי	מולדת, חברה ואזרחות	
לימודי	מתמטיקה	
לימודי	עברית	
לימודי	ערבית	
לימודי	ערבית למגזר היהודי	
לימודי	תורה שבעל-פה	
לימודי	תנ"ך	
לימודי	תנ"ך (ממ"ד)	
לימודי	תקשוב, קוד, רובוטיקה וגלישה בטוחה ברשת	מומלצת הדרכה אזורית באשכול
לימודי	תכנית אמירים	
לימודי / חברתי- ערכי-רגשי	הכלה - תהליכי הוראה למידה בכיתה הטרוגנית בדגש על מתן מענה לפרט והדרכת רכז השתלבות (מומחה לקידום הפרט)	
לימודי / חברתי- ערכי-רגשי	קליטת עלייה	
אומנויות	אומנות	
אומנויות	מוסיקה	
חברתי-ערכי-רגשי	אקלים מיטבי וצמצום אלימות	
חברתי-ערכי-רגשי	זהירות בדרכים	
חברתי-ערכי-רגשי	חינוך חברתי-ערכי-רגשי - מ"מ כולל מפתח הלב ושגרירים	
חברתי-ערכי-רגשי	חינוך חברתי-ערכי-רגשי - ממ"ד כולל מפתח הלב ושגרירים	
חברתי-ערכי-רגשי	תרבות ומורשת ערבית	
חברתי-ערכי-רגשי	תרבות ומורשת דרוזית	

ה. התארגנות בית ספרית להדרכה

1. על המנהל לארגן ימים קבועים להדרכה שבועית שבהם ישובצו המורים הרלוונטיים בכיתות (על מנת שהמדריך יוכל להדגים או לצפות בשיעורים בתחום) ובשעת צוות (על מנת לאפשר שיח מודרך עם המדריך והעמיתים לתחום). חשוב שביום זה יתאפשרו: צפייה, דיונים, מפגשי מליאה ומפגשים עם המנהל ורכז התחום בבית הספר.
2. על המנהל להחליט מי מהמורים יודרך, באיזה תחום, באיזו תדירות, (לאור הניסיון, הוותק, הידע המקצועי, הצורך).
3. על המנהל לוודא שכל מורה יקבל הדרכה לא יותר מ- 2-3 תחומים בשנה.
4. סך ההדרכות בבית ספר לא עלה על חמישה תחומים

ו. הדרכה באמצעות משאבים אחרים

מנהל בית ספר שבחר לממן בעצמו הדרכה ממשאביו, הניתנת על ידי כל גוף שאיננו מהמשרד (למשל: הרשות, חברות חיצוניות, עמותות) יודא את הנקודות הבאות:

- סך ההדרכות בבית הספר אינו עולה על מקסימום חמישה תחומים.
- כלל הדרכות למורה אינו עולה על 2-3 תחומים.
- המדריך שישתלב במערך ההדרכה עונה לקריטריונים ביחס לתוכן ההדרכה ולכישורי הדרכה.
- המדריך מכיר את יעדי המשרד ושולט בהם, בתכנית הלימודים ובידע העדכני בתחום.

אופן הפעלת מודל ההדרכה

שלב א - מטה

אגף עובדי הוראה בתפקידי הדרכה בתיאום עם אגף א' לחינוך יסודי יקצה סלי הדרכה מוסדיים למחוזות. ההקצאה תתבצע על פי מספר מוסדות החינוך במחוז.

שלב ב - מחוז

הקצאה דיפרנציאלית לבתי הספר

1. המחוז יחליט על מדרגת ההקצאה הדיפרנציאלית לבתי הספר על פי הפרמטרים הללו:
 - א. מדדי הטיפוח של בתי הספר
 - ב. הישגים במיצ"ב - הן בתחום הלימודי והן באקלים ובסביבה הפדגוגית
 - ג. מנהל חדש או שיעור גבוה של מורים חדשים
 - ד. פרמטרים נוספים לשיקול דעת המחוז, למשל: יישוב במיקוד, מאפייני צוות ייחודיים
2. המחוז יודיע לכל בית ספר על מדרגת ההקצאה העומדות לרשותו: מדרגה ראשונה - 7 שעות חודשיות, מדרגה שניה - 14 שעות חודשיות או מדרגה שלישית - 21 שעות חודשיות.

שלב ג - בית הספר

1. מנהל בית הספר וצוותו יבחרו את תחום ההדרכה (הן בתחום הלימודי והן בתחום הערכי חברתי רגשי), את תמהיל ההדרכה (על פי ההקצאה שקיבלו), את סוג ההדרכה (בית ספרית או אזורית)
2. מנהל בית הספר יוכל לבחור בהיקף המקסימאלי או בהיקף נמוך מזה בתיאום עם המפקח הכולל ובהלימה לתכנית האסטרטגית ולתכנית העבודה הבית ספרית.

שלב ד - המחוז

1. המחוז ירכז את בחירת בתי הספר ויוודא עמידה בעקרונות המודל
2. המחוז ייצר אשכולות הדרכה אזוריות על פי הצרכים והבקשות שעלו ובתיאום מלא עם מנהלי בתי הספר (הדרכה באשכול -הדרכה אזורית ל- 4 בתי ספר או 8 בתי ספר)

שלב ה - המטה

המטה יאשר את התכנית המחוזית